

KIBÉDIEK

MEGJELENIK HAVONTA

lapja

„ITT ÉLNED HALNOD KELL!”

Ki ne ismerné Vörösmarty Mihály SZÓZAT – ából ezt a sort? Még a reformkor idején, 1836-ban írta a költő. Vajon hány magyarnak vezetett útja idegen földre azóta? Fájdalmas kérdés ez számunkra.

A költő halálának – 1855. november 19. – évfordulóján emlékezünk rá néhány gondolattal.

1800. december 1. – én született Kápolnásnyéken. A reformkor éveiben felismerte, hogy annak igazi célkitűzései nem valósultak meg, s 1843-tól kételyeket ébresztettek benne. Egyik versében felteszi a kérdést: „Mi dolgunk a világon?” Megfogalmazza a választ is: „Küzdeni erőnk szerint a legnemesebbekért” És ezt tette a költő.

Az 1848-as szabadságharc eseményei reményt keltettek benne, de a bukás után ő is bujdosásra kényszerült. 1850-ben kapott kegyelmet, s azután születnek igen jelentős alkotásai, melyek közül különösen nagy hatású A VÉN CIGÁNY c. költeménye, amely számomra is felejthetetlen (1956-ban adtam elő első alkalommal, s

azután még többször álltam közönség elé vele). Ezt a nagy költeményt több nyelvre fordították, francia nyelvű fordítását 12 költőtől ismerjük.

A VILÁGIRODALMI KISENCIKLOPÉDIA szerint Vörösmarty alkotásaiból – versek és drámai művek – 28 nyelven 837 műfordítás jelent meg. Babits Mihály költőnk a VÉN CIGÁNY-t a legszebb Magyar versnek nevezte.

Reisinger János, magyar irodalomtörténész így összegezi: „Az életől az örök életre veti a tekintetet. Minden nyomorúságon át fölragyog valami diadalmas vég...”

Vörösmarty sírjánál Budapesten – a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben – kibédi gyerekekkel is több alkalommal emlékeztünk a SZÓZAT szerzőjére közös énekléssel.

Mátyus Ilona - tanító

KIBÉDI DR. MÁTYUS ISTVÁN SZELLEMISSÉGE

Mátyus István 1725-ben született Kibéden, az itteni református iskola diákja volt, felsőbb iskolai tanulmányait Marosvásárhelyen végezte a Református Kollégiumban. Többévi előkészület után 1754-ben külföldi tanulmányútra indult, az Utrechti Egyetemen (Németalföld) diplomázott orvosként, majd Göttingenben, Marburgban és Bécsben volt orvosi gyakorlaton. 1757-ben hazatért, Marosvásárhelyen telepedett le. Fő művei a Diaetetica, azaz: a jó egészség megtartásának

módját fundamentumosan előadó könyv (Kolozsvár, 1762–66, két kötet), valamint az Ó és Új Diaetetica (Pozsony, 1787–93, hat kötet).

Küküllő megye és Marosszék első főorvosa volt. 1800. május 24-én írt végrendeletében 912 műből (1326 kötet) álló könyvtárát és nyomdáját a marosvásárhelyi Református Kollégiumnak hagyta. Házát, mely a tanácstól 4968 forintra és 90 pénzre becsültetett, becsárban szintén a kollégiumra hagyta.

2021. október 15.-én a marosvásárhelyi református temetőben, a Református Kollégiumban, Kibéden a művelődési ház előtti mellszobornál, az iskolában és a református

templomban álló emléktábláknál koszorúztak. 16-án szombaton, emlékkonferenciát tartottak, Kibéd önkormányzata, a Dr. Mátyus István Egyesület és a Magyar Elhízástudományi Társaság szervezésében.

A polgármester megnyitó beszéde az emlékkonferencián:

"Tisztelt hölgyeim és uraim! Igen nagy tisztelettel és szeretettel köszöntök minden kedves jelenlevőt határon innen és határon túlról, akár a nagyvilágból érkezettek. Köszöntöm, előjáróinkat és minden Mátyus-ági leszármazottat.

Nagy öröm számunkra az, hogy a mai napon a Kibédi Dr. Mátyus István, Székelyföld első polihisztora születésének 295. évfordulója alkalmából rendezett orvostörténelmi emlékgyűlésen köszönhetem Önöket. A kiváló székely orvosegyéniség a Maros megyei Kibéden, a Kis-Küküllő felső folyásában született 1725-ben. Az enciklopédikus, polihisztor, a humanista orvostudós tudásának alapjait szülőföldjén, a marosvásárhelyi Református Kollégium ódon falai között szerezte többéves célratörő természettudományi felkészülésben. Cristian Wolf felvilágosult tanai szellemében nevelkedett. Mátyus István Nyugat-Európa felvilágosult szellemétől híres egyetemien, Utrechtben, Margburgban, Göttingában, majd Bécsben gyarapítja polihisztor, enciklopédikus tudását és lesz Európa-formátumú orvosá.

Mindjárt diplomájának megszerzése után 1757 október 1-én Marosszék első fizikusának választják. „Elöttem emberemlékezet óta Marosszéken nem volt orvos”, írja a bécsi Krantz Neponuk Joanes professzornak.

Kibédi dr. Mátyus István helyét a tudomány, az orvostudomány és a művelődéstörténetünkbe a Diaetetica, azaz a jó egészség megtartásának módját fundamentumosan előadott könyv I-II. és az Ó és Új Diaetetica I-VI. magyar nyelvű műveivel vívta ki.

A polihisztor, a humanista, az enciklopédikus orvostudós élete, orvosirodalmi, tudományos munkássága összefügg százada, a reneszánsz szellemi életével, arculatával, a tudás hatalmas erejével. Az orvostudomány elsajátítását, tanulását, gyakorlását tudatosan vállaló Mátyus István a nemzetét féltő, óvó és „született” nyelvén tudását kinyilvánító, okító, nevelő orvos.

Az 1781-1782. esztendőben a kibédi református eklézsia templomfalainak kőrakását, a tornyának magasabbra emelését kifizette.

Mária Terézia császárnő a közjó, a gyógyítás szolgálatában végzett munkásságának elismeréséül 1765. április 28-án nemesi

rangra emelte, a már lófő székely Mátyus Istvánt. A gyógyító, tudományos orvosi munkája kortársai fölé emelte, Mátyus István mint orvos és tudós rövid idő alatt már pályája elején elismert és megbecsült lett.

Kis település a mi falunk, de annyi értékes embert adott a hazának, a magyarságnak, akik tudásukkal bölcsességükkel szerte a nagyvilágban, ápolták, gyarapították és gyógyították, fizikailag, szellemileg és lelkiileg, az amúgy is fogyó magyar nemzetünket. Mi mindannyian felelősséggel tartozunk a nemzet jövőjéért, a Kárpát-medencei magyarság megmaradásáért, amire jó példa a mai nap is hiszen ez nem csak ünnep, nem csak találkozó vagy történelmi visszatekintő, hanem maradandó jegye annak, hogy van és lesz is a magyar nemzetnek jövője itt a Kárpátmedencében, Erdélyben, Székelyföldön és Kibéden is. Isten óvjon és áldjon mindenkit!"

Az emlékülésen a polihisztor mai leszármazottai, Dr. Mátyus András nyugalmazott fül-orr-gégész szakorvos (két évtizedig a székelyudvarhelyi kórház igazgatója volt), Dr. Mátyus Gyula senior és Dr. Mátyus Gyula, illetve magyarországi és németországi meghívottak (Dr. Kapronczay Katalin, Dr. Kiss Enikő) méltatták a nagy előd életművét.

„Fogékonyabbá szeretnénk tenni, szentibilizálni akarjuk Kibéd lakosságát értékeivel, ismerje meg mélyebben ezt az embert, szülőfalujának páratlan tudását, bölcselőjét, aki a közjó szolgálatában élte életét, magyar nyelven az első nagy terjedelmű orvosi művet hagyta reánk páratlan nyelvezettel” – írják a szervezők. Dr. Mátyus István szellemisége egy lezajlott folyamat végeredményeként hungarikum lesz, a rendezvényen ezt is ünneplték.

HÉTFŐTŐL ENGEDÉLYEZETT A JELENLÉTI OKTATÁS A 3 EZRELEK ALATTI FERTŐZÖTTTSÉGI RÁTÁJÚ TELEPÜLÉSEKEN IS

Hétfőtől engedélyezett a jelenléti oktatás a 3 ezrelék alatti fertőzöttségi rátájú települések valamennyi iskolájában és óvodájában, a tanintézetek személyzetének átoltottságától függetlenül – jelentette be csütörtök este az oktatási miniszter.

Sorin Cîmpeanu szerint az országos vészhelyzeti bizottság már dolgozik azon a határozaton, amellyel felhatalmazzák az oktatási és az egészségügyi minisztériumot a tanintézetek működését szabályozó közös rendelet ez irányú módosítására.

A tárcavezető közlése szerint továbbra is a pénteki fertőzöttségi mutatók alapján születik döntés arról, hogy a következő héten milyen formában kezdődik az oktatás a tanintézetekben. Hozzátette: csütörtökön az ország 1724 településén volt 3 alatti az elmúlt 14 napban jegyzett új koronavírusos megbetegedések száma ezer lakosra vetítve.

A miniszter méltányolta, hogy nőtt az átoltottság a tanügyi alkalmazottak körében, sokan beoltatták magukat a jelenléti oktatás biztosítása érdekében.

A tanulók közül eddig 407 ezren kapták meg az oltást, ami a 12 éven felüli iskolások 33 százalékát jelenti. A 12 és 15 év közötti korosztályból 117 ezer tanulót immunizáltak, a 16 éven felüliek közül 290 ezren vannak beoltva koronavírus ellen – tájékoztatott Sorin Cîmpeanu.

